

KUNSTWERKEN UIT HET RIJKSMUSEUM

Het naderbij brengen van kunstwerken tot de jeugd of, zo men wil, omgekeerd: het naderbij brengen van de jeugd tot de kunstwerken, is de taak en vooral het probleem van de Educatieve Dienst van het Rijksmuseum, die op 1 januari 1954 werd ingesteld. Er zijn verschillende wegen die tot het doel kunnen leiden. Zo werden door de Educatieve Dienst instructieve tentoonstellingen ingericht, o.a. over de ontwikkeling van de landschapsschilderkunst en over de techniek en schoonheid van de aquarel, die een meer dan bevredigende belangstelling bij de middelbare schooljeugd hebben gewekt. Andere middelen die door deze dienst werden toegepast waren rondleidingen in serie en voordrachten met lichtbeelden op de scholen. Een enkele prijsvraag – altijd een gevaarlijk experiment waarbij men gauw aan het doel voorbijschiet – werd ter afwisseling en met vrucht gelanceerd. Een uitnodiging aan de Amsterdamse scholieren, in 1957, om uit hun vakantieoord een prentbriefkaart te sturen met afbeelding van een kunstwerk, dat dan in de loop van het nieuwe schooljaar op een bijeenkomst in het museum zou worden besproken, vond minder weerklank.

Het is niet de bedoeling van dit stukje om de vele facetten van het educatieve werk te bespreken, maar om één enkele activiteit bekend te maken en te verduidelijken. Dat is de uitgave, sedert maart 1958, van een maandelijks toelichting bij een van de kunstwerken uit het museum, vergezeld van een reproductie in zwart-wit ter oriëntering. Het perspectief van deze uitgave biedt de scholier-abonné het uitzicht op een mapje met twaalf besprekingen en reproducties per jaar, die hem kriskras door de verzamelingen voeren. Een jaargang geeft uit elke periode wat, en niet alleen schilderijen maar ook beeldhouwkunst en kunstnijverheid.

Wij schreven: kriskras, maar toch zal er een logisch verband zijn tussen de jaargangen onderling en wel op de volgende manier. Nummer 1 van de eerste jaargang was het Raampoortje in de sneeuw door Van Troostwijk uit 1809; nummer 1 van de tweede jaargang is een schilderij door Oberman: Paard voor een koetshuis, uit 1828, dus uit dezelfde periode;

ook nummer 1 van de derde jaargang zal een kunstwerk zijn uit het begin van de 19de eeuw, enz. Op die wijze zullen alle twaalf nummers van de verschillende jaargangen met elkaar corresponderen. Zoals uit het gebruik van de term 'scholier-abonné' al gebleken is, kunnen de scholieren zich de toezending van de maandelijks explicaties verzekeren door een abonnement te nemen. Om administratieve redenen is het niet mogelijk zich individueel te abonneren, maar dient dit collectief, door bemiddeling van een der docenten, te gebeuren. Bovendien hopen wij, dat deze serie toelichtingen met reproducties goede diensten zal kunnen bewijzen als leermiddel, want de docent kunstgeschiedenis en kunstbeschouwing heeft vaak te kampen met een tekort aan materiaal. Door een groot aantal collectieve abonnementen zou hierin kunnen worden voorzien.

De prijs van het abonnement is zo laag mogelijk gehouden: f 1,80 per jaar. Voor een kwartje extra kan de scholier zich daarbij een aantrekkelijk en stevig opbergmapje aanschaffen.¹

Tot slot mag misschien nog worden vermeld dat het aantal abonnementen op de eerste jaargang de 700 is gepasseerd. Zelfs uit Zuid-Afrika werd belangstelling getoond. Het Nederlands Cultuurhistorisch Instituut aan de Universiteit van Pretoria heeft 80 abonnementen lopen. Maar al is 700 op zichzelf een respectabel getal, in verhouding tot het aantal onderwijsinstellingen die wellicht van dit project zouden kunnen profiteren is het gering.

Moge dit stukje er toe bijdragen de toelichtingen met reproducties die verschijnen onder de titel 'Kunstwerken uit het Rijksmuseum' in wijdere kring bekendheid te geven.

E. R. M.

¹) Het abonnementsgeld kan worden gestort op postgiro 651867 ten name van de Intendant van het Rijksmuseum, onder vermelding:(aantal) abonnement(en) eerste en/of tweede jaargang;(aantal) opbergmapje(s). De afleveringen worden geadresseerd aan de instelling die de abonnementen heeft besteld.